

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/2013 vp

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus parlamentaarisen yleiskokouksen toi- minnasta vuonna 2012

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä maaliskuuta 2013 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomuksen parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2012 (K 1/2013 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kansanedustaja Susanna Huovinen ja EN-valtuuskunnan sihteeri Gunilla Carlander, eduskunta
- yksikön päällikkö Erik Lundberg, ulkoasiainministeriö.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Euroopan neuvosto on keskeinen eurooppalaisen ihmisoikeusnormiston alullepanija ja kehittäjä. Toimintansa aikana se on aikaansaanut yli 200 yleiseurooppalaista yleissopimusta. Ulkoasiainvaliokunta katsoo, että Euroopan neuvoston toiminnan tuloksellisuus riippuu yhteistyön kehittämisestä muiden järjestöjen kanssa ja siitä, että pääsihteerin esittämät uudistukset (organisaatio, strategiset prioriteetit, toiminnan vaikuttavuus) voidaan toimeenpanna. Valiokunta pitää tärkeänä, että neuvoston asema yleiseurooppalaisen oikeusnormiston kehittäjänä ja yhteistyöfoorumina voidaan turvata jatkossakin.

Valiokunta on useassa yhteydessä kiinnittänyt huomiota naisiin kohdistuvaan väkivaltaan, viimeksi turvallisuus- ja puolustuspoliittista selontekoa koskevassa mietinnössään (UaVM 1/2013 vp). Monivuotisen yhteistyön tuloksena Euroopan neuvosto on laatinut yleissopimuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkival-

lan torjumiseksi. Suomi allekirjoitti yleissopimuksen heti toukokuussa 2011. Hallituksen tarkoitus on tuoda esitys sopimuksen ratifioimiseksi vuoden 2013 aikana.

Ulkoasiainvaliokunta korosti EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa käsitelleessä mietinnössään (UaVM 3/2012 vp), että talouskriisin vaikutus Euroopan unionin jäsenvaltioiden yhteiskunnalliseen vakauteen on otettava vakavasti. Epävakauden lisääntyminen on ristiriidassa EU:n keskeisen tavoitteen kanssa, joka pyrkii vakauden luomiseen Eurooppaan keskinäisriippuvuutta vahvistamalla. Valiokunta on kiinnittänyt asiaan huomiota myös ulkoministerin kanssa käydyissä keskusteluissa ja myös EU:n laajentumisen yhteydessä.

Kertomuksen mukaan kertomusvuonna käsitellyissä 74 raportissa heijastuu yhteinen huoli demokratian tilasta jäsenmaissa, talous- ja finanssikriisin vaikutuksista sekä demokraattisten periaatteiden ja kaikkien kansalaisryhmien

ihmis- ja perusoikeuksien puolesta. Valiokunta pitää hyvänä, että Suomen valtuuskunta järjesti eduskunnassa marraskuussa 2012 poliittisen komitean kokouksen, jossa käsiteltiin mm. talouskriisin vaikutuksia.

Tärkeä osa yleiskokouksen ihmisoikeuksien ja demokratian valvontatehtävästä tapahtuu monitorointikomitean maakohtaisen seurannan puitteissa. Suomen hallituksen pitkän linjan keskeinen poliittinen tavoite on Euroopan neuvoston monitorointitoiminnan parempi hyödyntäminen. Valiokunta yhtyy käsitykseen, että sitoumusten toteutumisesta on seurattava johdonmukaisesti. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan monitorointijärjestelmä on puutteineenkin Euroopan neuvoston vahvuus. Valiokunta toteaa uskottavan ja toimivan monitorointijärjestelmän olevan olennainen osa Euroopan neuvoston sopimusten toimeenpanon varmistamista. Valiokunta edellyttää, että monitorointijärjestelmän puutteita pyritään korjaamaan, jotta sopimusten toteutumisesta voidaan tehostaa.

Valiokunta korosti turvallisuus- ja puolustuspoliittista selontekoa käsitelleessä mietinnössään (UaVM 1/2013 vp), että Venäjän demokratiakehityksen seurantaan sisältyy ihmisoikeuksien kunnioittamisen lisäksi myös muita Suomelle tärkeitä tavoitteita, kuten oikeusvaltion vahvistaminen. Oikeusvaltiokehityksen vahvistaminen on merkittävä tavoite rakenteelliseksi luonnehditun korruption vastaisessa toiminnassa. Valiokunta kiinnitti huomiota myös kansalaisjärjestöihin ja tiedonvälitykseen kohdistuviin rajoituksiin. Valiokunta piti kansalaisjärjestöihin ja sananvapauteen kohdistettuja rajoituksia vakavina ongelmina, joihin Suomen ja EU:n tulee ottaa johdonmukaisesti kantaa ja korostaa Venäjän allekirjoittamien kansalaisvapauksia koskevien sopimusten toimeenpanoa.

Valiokunnan mielestä molempia osapuolia hyödyttävän yhteistyön luonnollinen osa on kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen ja yhteistyö.

Ulkoasiainvaliokunta on kiinnittänyt huomiota Pohjois-Afrikan vakauden ja Suomen turvallisuuden väliseen yhteyteen (UaVM 13/2012 vp). Syyrian ja Sahelin kriisien laajeneminen on merkittävä epävakautta luova tekijä. Kansanedustajia Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän maista osallistui valiokunnan maaliskuussa 2013 järjestämään oikeusvaltiota ja demokratiaa käsitelleeseen pyöreän pöydän keskusteluun. Tapahtumaan osallistui myös Pohjoismaiden ja Baltian maiden parlamenttien ulkoasiainvaliokuntien puheenjohtajia sekä kansalaisjärjestöjen edustajia ja tutkijoita. Keskusteluilla valiokunta pyrkii tukemaan demokratiakehitystä Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä, jotta arabikeväästä alkanut prosessi voisi johtaa aidon demokratian vahvistumiseen. Valiokunta on korostanut (UaVM 1/2013 vp), että demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen korostamisen tulee olla jatkossakin keskeinen osa EU:n ulkoista toimintaa. Toimintaa on kuitenkin arvioitava ja kokemuksista opittava esimerkiksi arabikeväästä edeltävästä politiikasta.

Ulkoasiainvaliokunta katsoo, että edellä esitettyihin näkökohtiin tulee kiinnittää erityistä huomiota Suomen Euroopan neuvoston parlamentaarisen valtuuskunnan työskentelyssä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi kannanoton,

että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Helsingissä 29 päivänä toukokuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Timo Soini /ps	Katri Komi /kesk
jäs.	Jouni Backman /sd	Maria Lohela /ps
	Christina Gestrin /r	Tom Packalén /ps
	Pekka Haavisto /vihr	Aila Paloniemi /kesk
	Ilkka Kanerva /kok	Ben Zyskowitz /kok
	Saara Karhu /sd	vjäs. Timo Heinonen /kok
	Mari Kiviniemi /kesk	
		Jussi Niinistö /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Svinhufvud.